

Sygn. akt IV U 814/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tomasz Madej
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Krajewska

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy R. G.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość emerytury rolniczej po potrąceniu

na skutek odwołania R. G.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 11 maja 2017 r. nr (...)

I. oddała odwołanie,

II. przyznaje od Skarbu Państwa rachunek Sądu Okręgowego w Olsztynie na rzecz radcy prawnego A. T. prowadzącej Kancelarię Radcy Prawnego w O. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu oraz kwotę 41,40 zł tytułem podatku VAT od tegoż wynagrodzenia

/-/SSO T. Madej

Sygn. akt IVU 814/ 17

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 11.05.2017 r. znak: (...), wydaną z upoważnienia Prezesa Kasy przez KRUS Oddział (...) w O., przeliczono R. G. emeryturę rolniczą od dnia 01.05.2017 r. poprzez przystąpienie do potrąceń. W części VI decyzji poinformowano Odwołującego, iż z przysługującego do wypłaty świadczenia będzie potrącona kwota 277,90 zł z tytułu egzekucji administracyjnych (tj. zajęcia Prezydenta O. - Urząd Miasta O. o nr (...)).

W odwołaniu od decyzji z dnia 11.05.2017 r. znak: (...) ubezpieczony zakwestionował zasadność potrąconej należności na poczet zajęcia dokonanej przez Prezydenta O. - Urzędu Miasta O..

Organ rentowy Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o oddalenie odwołania podnosząc, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami, organ rentowy ma obowiązek realizować zawiadomienia organów egzekucyjnych, zaś wszelkie wątpliwości dotyczące zarówno zasadności, jak i wysokości roszczeń dochodzonych tymi zawiadomieniami, zainteresowany winien zgłaszać zgodnie z przepisami ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Sąd ustalił, co następuje :

R. G. miał przyznaną rentę z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym na stałe od dnia 18.04.1994 r. (decyzja z dnia 26.05.1994 r. - karta 19). Decyzją z dnia 25.10.2004 r. przyznano Skarżącemu z urzędu emeryturę rolniczą od dnia 01.11.2004 r. (karta 147 KRUS).

W dniu 10.05.2017 r. do organu rentowego wpłynęło zawiadomienie z dnia 08.05.2017 r. o zajęciu świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego i ubezpieczenia społecznego oraz renty socjalnej, wystawione przez organ egzekucyjny - Prezydenta O. - Urząd Miasta O. , (...) (karta 329 KRUS).

W oparciu o powyższe, decyzją z dnia 11.05.2017 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przeliczyła ubezpieczonemu emeryturę rolniczą od dnia 01.05.2017 r. i w części VI decyzji ustaliła, iż z wypłacanego świadczenia będzie potrącona kwota 277,90 zł z tytułu zajęcia organu prowadzącego egzekucję administracyjną. Potrącenie kwoty 227,90 zł, wynikającej z zawiadomienia organu egzekucyjnego nr (...) w całości zaspokoiło egzekwowaną należność (dowód akta KRUS).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią normy prawnej zawartej w przepisie art. 232 kpc w związku z art. 486 § 1 i 2 ust. 3 kpc i aktualnego orzecznictwa Sadu najwyższego (wyrok z dnia 21 kwietnia 1998 roku, II UKN 4/98) przy uwzględnieniu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie Sąd nie podjął dalszych czynności wyjaśniających przyjmując, że zgromadzony materiał dowodowy pozwolił na ustalenie istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, a że dalsze ewentualne czynności Sądu pogłębią bezzasadnie koszty.

Okoliczności faktyczne Sąd przyjął za bezsporne, ponieważ nie były kwestionowane przez strony, a dokumenty, z których wynikają są sporządzone w formie przewidzianej prawem i nie budzą wątpliwości Sądu co do ich zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

Rzeczą sądu jest w istocie jedynie zbadanie, czy tytuł wykonawczy istnieje, a nadto, czy potrącenia nie przekraczają granic wyznaczonych dyspozycją art. 140 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i nie naruszają kwoty świadczenia wolnej od egzekucji według art. 141 tej ustawy.

Zarówno wzruszeniu tytułów wykonawczych, na podstawie których dokonywane są czynności egzekucyjne jak też ustaleniu wysokości aktualnej kwoty zaległych składek służą inne środki ochrony prawnej (tak też: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 stycznia 2014 roku, III AUa 2160/12, LEX; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 1 sierpnia 2012 roku, III AUa 588/12, LEX; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 lipca 2014 roku, III AUa 1933/13, LEX; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku).

Zgodnie z art. 139 ust. 1 i 3 w/w ustawy ze świadczenia emerytalnego, po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, podlegają potrąceniu, z uwzględnieniem art. 141, wymienione w tym przepisie wierzytelności. Według art. 139 ust. 1 pkt 5 w/w ustawy potrąceniu podlegają sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne, czyli takie jak w niniejszej sprawie. Według art. 140 ust. 3 w/w ustawy potrącenia z innych egzekwowanych należności mogą być dokonywane do wysokości 25% świadczenia. Według art. 141 ust. 1 pkt c w/w ustawy emerytury i renty są wolne od egzekucji i potrąceń, z zastrzeżeniem ust. 2, w części odpowiadającej: 50 %

kwoty najniższej emerytury, przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi.

Prezes KRUS nie może badać zasadności egzekucji należności wynikających z tytułów wykonawczych. Nie pełni on bowiem roli organu egzekucyjnego, którym jest, zgodnie z art. 758 k.p.c., komornik sądowy. Organ rentowy występuje jedynie w charakterze podmiotu upoważnionego i zobowiązanego do wstrzymania dłużnikowi tej części świadczenia pieniężnego, która podlega potrąceniu i przekazaniu na rzecz wierzyciela widniejącego w tytule wykonawczym. Takie stanowisko zajął również Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 18 września 2007r. sygn. akt III AUa 810/2007. Potrąceń z emerytury zakład rentowy dokonuje już jako dłużnik zajętej wierzytelności, zgodnie bowiem z art. 896 § 1 k.p.c. do egzekucji z wierzytelności komornik przystępuje przez jej zajęcie wzywając dłużnika wierzytelności (organ rentowy), aby należnego świadczenia nie uiszczal dłużnikowi, lecz złożył je komornikowi (podobnie w uzasadnieniu wyroku SA w Warszawie w sprawie sygn. akt III AUa 810/2007. Zajęcie jest skuteczne z chwilą doręczenia wezwania dłużnikowi zajętej wierzytelności (art. 900 §1 k.p.c.). Organ rentowy nie ma uprawnień do weryfikowania czynności komornika w postaci zajęcia wierzytelności. Może to uczynić jedynie Sąd Rejonowy Wydział Cywilny w ramach skargi na czynność komornika zgodnie z art. 676 § 1 k.p.c. Organ rentowy nie ma również uprawnień do kontroli samego długu stwierdzonego w tytule wykonawczym, który skarżący neguje. Takich uprawnień nie posiada również sąd ubezpieczeń społecznych, prowadzący kontrolę decyzji organów rentowych wydanych w przedmiocie świadczeń. Możliwości kontroli egzekwowanego długu są przewidziane w innym postępowaniu w ramach powództwa przeciwegzekucyjnego (art. 840 §1 k.p.c.).

Rozważania te mają również zastosowanie w przypadku prowadzenia egzekucji administracyjnej.

Wobec wnioskodawcy prowadzone jest administracyjne postępowanie egzekucyjne, zastosowanie zatem miały przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1066 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jednolity Dz.U. z 2012 roku, 1015 z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy egzekucji administracyjnej podlegają m.in. podatki, opłaty i inne należności, do których stosuje się przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749). Z przepisu wynika, iż jest to kategoria obejmująca dwie grupy należności: takie, do których stosuje się przepisy ordynacji podatkowej w całości, oraz takie, do których stosuje się - na mocy przepisu odsyłającego zawartego w ustawie szczególnej - wyłącznie przepisy działu III ordynacji podatkowej (i ewentualnie również inne, wyszczególnione w przepisach odrębnych regulacje tej ordynacji), ale nie ją całą. Należą do nich "opłaty", "opłaty skarbowe" oraz "opłaty, o których mowa w przepisach o podatkach i opłatach lokalnych" (art. 2 § 1 pkt 3 ustawy ordynacja podatkowa).

W art. 6 ustawodawca podał legalną (normatywną) definicję podatku. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu "podatkiem jest publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej". W świetle powyższej normatywnej definicji podatku "podatkiem" - w rozumieniu ordynacji podatkowej i ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji - jest każde ciężące na jednostce świadczenie pieniężne spełniające pięć wyżej wymienionych cech (publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy), wynikające z ustaw określających:

- podmiot, na który ów "ciężar" został nałożony;
- tytuł (powód), z jakiego obowiązek jego poniesienia wynika;
- moment i sposób powstania takiego obowiązku;
- podstawę i stawki jego wymiaru oraz
- regulujących prawa i obowiązki organów podatkowych, podatników, płatników i inkasentów, a także ich następców prawnych oraz osób trzecich.

To, czy podatki są wnoszone na rzecz budżetu państwa, czy też na rzecz budżetu określonej jednostki samorządu terytorialnego, przesądza się w ustawach przewidujących ich wnoszenie, a także w specjalnej ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526) - w art. 4 ust. 1. Zagadnienie to ma jednak tylko pewne znaczenie przy ustalaniu właściwości organów administracji publicznej do występowania w roli wierzyciela i organu egzekucyjnego dla danego obowiązku, a nie przy rozstrzygnięciu, czy dany obowiązek podlega egzekucji administracyjnej.

W trybie administracyjnym egzekwuje się bowiem wszystkie podatki.

O obowiązkach podlegających egzekucji administracyjnoprawnej twierdzi się, że są to obowiązki o charakterze administracyjnoprawnym (publicznoprawnym), a realizacja innych obowiązków w tym trybie dopuszczana jest jedynie na zasadzie wyjątku przewidzianego wyraźnie w przepisach szczególnych. Twierdzenie takie było w pełni uzasadnione przy poprzednim brzmieniu art. 2 u.p.e.a. Analiza obowiązków wymienionych obecnie w art. 2 § 1 u.p.e.a. nie pozwala już jednak na takie zawężające traktowanie zakresu przedmiotowego obowiązywania komentowanej ustawy, a już na pewno nie wyłącznie na podstawie tego przepisu. Jak podniesiono trafnie w wyroku WSA w Warszawie z dnia 14 czerwca 2006 r. (I SA/Wa 400/06, LEX nr 219227), o tym, czy dany obowiązek podlega egzekucji administracyjnej, nie decyduje jego charakter prawny, ale ustalenie, we właściwości jakich organów (sądów czy też organów administracji publicznej) obowiązek ten pozostaje. Skład orzekający w wyżej wskazanej sprawie wyjaśnił, że chodzi mu o "kompetencje do ustalenia obowiązku", np. w postępowaniu administracyjnym, niezależnie od publicznoprawnego albo cywilnoprawnego charakteru tego obowiązku. Elementem przesądzającym o poddaniu danego obowiązku egzekucji administracyjnej jest - zdaniem składu orzekającego w tej sprawie - ustalenie, czy wynika on z decyzji administracyjnej lub postanowienia wydanego w trybie przepisów k.p.a. albo innej procedury administracyjnej.

Odnosząc się do podatku od nieruchomości i innych podatków i opłat lokalnych, zgodnie z art.1 c ustawy z dnia 12 stycznia 1991 o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity Dz.U. z 2012 roku, Nr 849 z późniejszymi zmianami) organem podatkowym właściwym w sprawach podatków i opłat unormowanych w niniejszej ustawie jest wójt (burmistrz, prezydent miasta). Przepis ten koresponduje ze zmodyfikowanym z początkiem 2003 r. art. 13 § 1 o.p., z którego wynika, że organami podatkowymi pierwszej instancji w zakresie podatków samorządowych są wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta albo marszałek województwa. Obowiązek podatkowy ustalany jest w drodze decyzji, która prawomocna staje się administracyjnym tytułem wykonawczym podlegającym egzekucji w trybie administracyjnym. Organem egzekucyjnym jest Naczelnik Urzędu Skarbowego.

Konsekwencją powyższego jest obowiązek organu rentowego wynikający z art. 79 § 1 i 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, który stanowi, iż organ egzekucyjny dokonuje zajęcia świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego oraz z ubezpieczenia społecznego zobowiązanego, a także z renty socjalnej, zwanych dalej "świadczeniami", przez przesłanie do organu rentowego właściwego do spraw wypłaty zobowiązanemu świadczeń zawiadomienia o zajęciu tej części przysługujących zobowiązanemu świadczeń, która nie jest zwolniona spod egzekucji, na pokrycie egzekwowanych należności pieniężnych wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie i kosztami egzekucyjnymi. Organ egzekucyjny jednocześnie wzywa organ rentowy, aby nie wypłacał zajętej części świadczenia zobowiązanemu, lecz przekazał ją organowi egzekucyjnemu aż do pełnego pokrycia egzekwowanych należności pieniężnych. Zajęcie świadczeń jest dokonane z chwilą doręczenia organowi rentowemu zawiadomienia o zajęciu. Zajęcie to zachowuje moc również w przypadku zmiany organu rentowego właściwego do wypłaty świadczeń.

W konsekwencji tak dokonanego zajęcia organ rentowy, który pełni w przypadku tej egzekucji funkcję egzekutora, w momencie dokonania zajęcia powinien postąpić zgodnie z wezwaniem, o którym mowa w art. 79 § 1 u.p.e.a., a mianowicie przekazać zajęta część świadczenia organowi egzekucyjnemu aż do pełnego pokrycia egzekwowanych należności pieniężnych.

Za niewykonanie lub nienależyte wykonanie powyższych obowiązków organ rentowy ponosi odpowiedzialność egzekucyjną określoną w art. 71b ustawy, odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie przepisów kodeksu cywilnego, o czym stanowi art. 168c ustawy i odpowiedzialność porządkową uregulowaną w art. 168e ustawy.

Zasady i tryb dokonywania potrąceń ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych regulują przepisy przywołanej ustawy począwszy od art. 139.

Zgodnie z art. 139 ust. 1 pkt 5 ustawy ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie - po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych - podlegają potrąceniu, z uwzględnieniem art. 141 m.in. sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne.

Według art. 140 ust. 1 wskazanej ustawy potrącenia, o których mowa w art. 139, mogą być dokonywane, z zastrzeżeniem art. 141, w następujących granicach:

- 1) świadczeń alimentacyjnych, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3 - do wysokości 60% świadczenia;
- 2) należności egzekwowanych związanych z:
 - a) odpłatnością za pobyt w domach pomocy społecznej,
 - b) odpłatnością za pobyt w zakładach opiekuńczo-leczniczych,
 - c) odpłatnością za pobyt w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, do wysokości 50% świadczenia;
- 3) innych egzekwowanych należności - do wysokości 25% świadczenia.

Zgodnie z art. 140 ust. 7 wysokość części świadczenia podlegającego egzekucjom, o których mowa w ust. 1 ustala się od kwoty świadczenia przed odliczeniem miesięcznej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Natomiast zgodnie z art. 141 ust. 1 pkt 1c emerytury i renty są wolne od egzekucji i potrąceń, z zastrzeżeniem ust. 2, w części odpowiadającej 50% kwoty najniższej emerytury lub renty - zależnie od rodzaju pobieranego przez emeryta (rencistę) świadczenia - przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi.

Mając powyższe rozważania na uwadze należało stwierdzić, iż organ rentowy po dokonaniu zajęcia świadczeń był zobowiązany przekazać zajętą część świadczenia organowi egzekucyjnemu aż do pełnego pokrycia egzekwowanych należności pieniężnych

Mając na względzie powyższe przepisy należy stwierdzić, iż Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego prawidłowo dokonała potrącenia ze świadczenia wnioskodawcy.

Zajęcie emerytury skutkowało wydaniem przez Prezesa KRUS zaskarżonej decyzji.

Z tych względów Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, uznając odwołanie za nieuzasadnione, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. , orzekł jak w sentencji.

O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu orzeczono na podstawie Rozporządzenia MS z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

SSO Tomasz Madej